УДК 377/378:005.591.452-027.542-027.551(038)

Дар'я Вороніна-Пригодій, науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання,
Інститут професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА З ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У НІМЕЧЧИНІ ТА ФРАНЦІЇ

Анотація. Державно-приватне партнерство у Німеччині та Франції серед країн Європейського Союзу є найбільш розвиненими. ДПП Німеччини характеризується чітко відпрацьованою системою взаємодії у сфері професійної освіти з питань забезпечення робочими місцями здобувачів освіти та оновленими програмами підготовки викладачів. ДПП Франції спрямоване на інфраструктурні проєкти, тому приватні партнери, як правило, забезпечують введення нових закладів освіти для розширення освітнього середовища.

Ключові слова: державно-приватне партнерство (ДПП), професійна освіта, колективні переговори, європейський ринок праці, здобувач освіти.

Abstract. Public-private partnerships in Germany and France are the most developed among the European Union countries. Germany's PPP is characterized by a well-developed system of cooperation in the field of vocational education to provide jobs for students and updated teacher training programs. France's PPPs are focused on infrastructure projects, so private partners usually ensure the introduction of new educational institutions to expand the educational environment.

Key words: public-private partnership (PPP), vocational education, collective bargaining, European labour market, student.

Досвід розвинених європейський країн показує, що налагоджена система державно-приватного партнерства (ДПП) відіграє важливу роль у створенні відповідних умов для розвитку соціально-економічного потенціалу та його належного фінансування. Партнерські відносини держави та бізнесу, активізація діалогу та співробітництва між публічним та приватним секторами є ефективними механізмами управління у сфері освіти загалом, а також безпосередньо у галузі професійної освіти [2, с. 53].

Європейська Комісія у досягненні стратегічних цілей спонукає до використання фінансових ресурсів, пошуків нових шляхів для поєднання

приватних і державних фінансів, а також створення інноваційних інструментів для фінансування необхідних інвестицій, включаючи державно-приватні партнерства (ДПП) [4, с. 20].

У деяких країнах принцип державно-приватного співробітництва пронизує систему професійної освіти в цілому і структурує відносини між професійною освітою та ринком праці. У цих контекстах термін ДПП є майже синонімом соціального діалогу в професійній освіті, а не просто одним із механізмів, що забезпечує її функціонування [7, с. 32].

Яскравим прикладом ДПП вважається дуальне навчання Німеччини, що є зразковим на міжнародному рівні. Соціальні партнери беруть активну участь у формуванні політики як на регіональному (Länder – земель), так і на федеральному рівнях. Державна професійна освіта фінансується урядом, проте приватний сектор забезпечує практичне навчання на робочому місці під час стажування. Нормативно-правові акти та правові інструкції регулюють політику застосування ДПП у Німеччині, а також диктують вимоги до навчальних планів та організації перевірки знань. Професійні стандарти визначають набір компетентностей для певної кваліфікації та встановлюють мінімальні критерії, необхідні для складання іспиту. Для кожного здобувача освіти, який бере участь у дуальній освіті, укладається договір про навчання. Це особливий вид трудового договору, що включає додаткові правила і реєструється палатою, відповідальною за моніторинг. У контракті містяться положення про [3, с. 47]: мету, тип, зміст і тривалість навчання за певною професією; часові рамки щоденного навчання, тобто час початку та тривалість (регулюється Законом про захист зайнятості молоді); оплата праці, випробувальний термін та відпустка; права та обов’язки обох сторін. Власне такий досвід навчання включає в себе високий рівень працевлаштування випускників і гарантію кваліфікованої робочої сили для компаній.

Центром ДПП є Gesamtmetall – Федерація об’єднань роботодавців металургійної та електротехнічної промисловості Німеччини (M+E), що виступає від імені 22 асоціацій-членів, представляючи понад 7 300 компаній та 2,5

мільйона працівників. Основними напрямками діяльності федерації є аналіз економічного клімату, розробка стратегій колективних переговорів, координація переговорів з профспілками, представництво та захист інтересів підприємств-членів на національному та міжнародному рівні тощо [6].

Не сама Gesamtmetall, а деякі з її асоціацій-членів та компаній-членів, тісно співпрацюють із закладами ПТО, зокрема, з метою підвищення кваліфікації викладачів ПТО. Це важливо для того, щоб здобувачі освіти були краще підготовлені до практичного навчання та подальшого працевлаштування. Нещодавньою ініціативою, в якій брала участь Баварська промислова асоціація, стала навчальна програма для 360 викладачів професійно-технічних училищ та тренерів на підприємствах Баварії щодо роботи з молодими біженцями. Програма називалася «Співпраця між професійно-технічними навчальними закладами та компаніями, що має важливе значення для інтеграції» [3, с. 50].

Іншою країною-лідером у інноваціях ДПП є Франція, незважаючи на те, що державно-приватне партнерство було запроваджено лише у 2004 році. Проєкти ДПП впроваджується в багатьох галузях економіки (наприклад, освіта посідає четверте місце за пріоритетом фінансування) та охоплює ринок послуг, що становить близько 110 мільярдів євро щороку [8].

Протягом 2020 і 2021 років пандемія COVID-19 змусила французьку владу запровадити як структурні, так і гіпотетичні механізми, спрямовані на стабілізацію ДПП. У жовтні 2021 року Франція запустила додатковий інвестиційний план у розмірі 30 мільярдів євро «План Франція 2030». За даними Міністерства економіки фінансів, промислового та цифрового суверенітету (2022) сума буде витрачена протягом 10 років, що призведе до інвестицій та механізмів підтримки для кількох секторів, таких як атомна енергетика, водень, декарбонізація, екологічні транспортні засоби, харчова промисловість та біомедицина. Освіта у даному плані не посідає ведучих позицій [5].

Наприклад, укладена 35-річна концесійна угода на будівництво житла, 20-річна концесійна угода про створення мережі охолодження, концесійна угода на 10 років для експлуатації міських та міжміських поїздів та продовжено 25-річний

контракт на розподілення електроенергії. Але при цьому існує практика згідно з якою «Місія підтримки державно-приватного партнерства» забезпечує регулярні контакти та участь у робочих групах з ДПП представників міністерств у сферах охорони здоров'я, юстиції, оборони, вищої освіти.

Міністерство вищої освіти та наукових досліджень (MESR) відповідає за визначення та реалізацію узгодженої державної політики щодо вищої освіти та досліджень. Зокрема, MESR відповідає за управління майном 83 університетів і 180 закладів освіти по всій країні. Основні зусилля MESR спрямовані на підтримку будівель у належному стані через програми ДПП.

Отже, ведучі позиції Франції у розвитку державно-приватного партнерства у Європі як правило визначаються сферою інфраструктурних проєктів [1, с. 52]. Дані витрати спрямовані на введення нових закладів освіти, що сприятиме доступності освіти та створенню безпечного освітнього середовища.

Список використаних джерел

1. Вороніна-Пригодій Д. А. Європейський досвід державно-приватного партнерства зі створення програм працевлаштування та зайнятості молоді. *Інноваційна професійна освіта*. 2022. Т. 1, № 2. С. 50–52. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733359

2. Державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти: термінологічний словник / Д. А. Вороніна-Пригодій, В. В. Попова, О. П. Радкевич, О. В. Слободяник, Я. О. Чепуренко; за голов. ред. В. О. Радкевич, С. Г. Кравець. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. 60 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/733903

3. Avagyan A. Gesamtmetall in Germany: skills development for metal and electrical engineering industries. *Public-private partnerships for skills development: a governance perspective. Volume II, Case studies*. *European Training Foundation*. 2020. Vol. 2, pp. 46-51. URL: https://data.europa.eu/doi/10.2816/371790

4. Communication from the Commission. EUROPE 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. European Commission. 2010. 37 p. URL: https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf (дата звернення: 08.05.2023)

5. France 2030: un plan d'investissement pour la France. *Ministère de l'Économie des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique.* 2022. URL: https://www.economie.gouv.fr/france-2030 (дата звернення: 08.05.2023)

6. Gesamtmetall in English. *Gesamtmetall.* 2023. URL: https://www.gesamtmetall.de/gesamtmetall-english (date of access: 14.05.2023).

7. Taurelli S. Methodology and Types of Public-Private Partnerships. *Public-private partnerships for skills development: a governance perspective. Volume I, Thematic overview. European Training Foundation.* 2021. Vol. 1. pp. 28-43. URL: https://data.europa.eu/doi/10.2816/422369 (дата звернення: 08.05.2023)

8. Vaissier F.-G., Hon A. C., Ruffié S., Gehin, L. The Public-Private Partnership Law Review: France. *The Public-Private Partnership Law Review.* M. Job & C. Lefort (Eds.) 8th ed. The Law Reviews. London. 2022. pp. 21-35. URL: https://thelawreviews.co.uk/title/the-public-private-partnership-law-review/france (дата звернення: 08.05.2023)